

بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر رضایت از زندگی زنان شاغل: مورد مطالعه اسلام‌آباد غرب

لیلا دستغیب^۱

علی مرادی^{۲*}

تاریخ پذیرش: ۹۹/۰۷/۱۳

تاریخ دریافت: ۹۸/۰۵/۰۷

چکیده

یکی از مسائل مورد مطالعه اندیشمندان علوم اجتماعی، مطالعه رضایت از زندگی بین اقشار متعدد جامعه مخصوصاً زنان شاغل است. این پژوهش به بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر رضایت از زندگی زنان شاغل در آموزش و پرورش شهر اسلام‌آباد غرب پرداخته است. روش این پژوهش از نوع کاربردی بوده و با توجه به کمی بودن پژوهش و ماهیت موضوع مورد مطالعه از روش پیمایش استفاده گردیده است. جامعه آماری زنان شاغل در آموزش و پرورش شهر اسلام‌آباد غرب در سال ۱۳۹۸ به تعداد ۱۷۹۰ نفر بودند که با استفاده از فرمول نمونه‌گیری کوکران، تعداد ۳۸۴ نفر با روش نمونه‌گیری تصادفی ساده با استفاده از ابزار پرسشنامه مورد مطالعه قرار گرفتند. برای روایی ابزار پژوهش از روایی صوری و برای پایایی از آلفای کرونباخ استفاده گردید. داده‌های گردآوری شده با استفاده از نرم‌افزار آماری SPSS و آزمون‌های آماری مانند همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه مورد تحلیل قرار گرفتند. نتایج پژوهش نشان می‌دهد متغیرهای احساس امنیت ($r^2=0/226$)، عدالت اجتماعی ($r^2=0/450$) و میزان اعتماد ($r^2=0/216$) بر رضایت از زندگی زنان شاغل در آموزش و پرورش شهر اسلام‌آباد غرب تأثیر معناداری داشتند و نتایج ضریب تعیین بیان می‌کند که سه متغیر فوق روی هم‌رفته توانستند ۰/۴۲ درصد از تغییرات متغیر وابسته را تبیین نمایند.

واژه‌های کلیدی: احساس امنیت، عدالت اجتماعی، اعتماد اجتماعی، رضایت زنان شاغل، اسلام‌آباد غرب.

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد جامعه‌شناسی واحد اسلام‌آباد غرب، دانشگاه آزاد اسلامی، اسلام‌آباد غرب، ایران.

۲. دانشیار گروه جامعه‌شناسی واحد اسلام‌آباد غرب، دانشگاه آزاد اسلامی، اسلام‌آباد غرب، ایران. (نویسنده مسؤول).

مقدمه

رضایت بر تجربه شناختی و داورانه‌ای دلالت دارد که به‌عنوان اختلاف ادراک شده بین آرزو و پیشرفت در زندگی (یعنی تحقق آرزو) تعریف می‌شود (ازکمپ، ۱۹۹۵:۶۹). احساس رضایت از زندگی اگرچه تا حد زیادی به شرایط فردی بستگی دارد، اما تأثیر عوامل اجتماعی در بروز یا افول آن بسیار پررنگ‌تر به نظر می‌رسد. جامعه از یک‌طرف به وجود آورنده شرایطی است که می‌تواند فرد را به سوی تحقق اهداف و آرزوهای فردی سوق دهد و از سوی دیگر زمینه‌ساز تحقق فضایی است که فرد می‌تواند به کنش متقابل و ارتباط با هم‌نوعانی که باعث ایجاد آرامش، امنیت و اطمینان خاطر او برای یک زندگی مناسب است، بپردازد. رضایت کلی از زندگی، ترکیبی از شرایط فردی و اجتماعی است و در واقع خود نشانه‌ای از نگرش‌های مثبت نسبت به جهان و محیطی که وی را فرا گرفته و در آن زندگی می‌کند است. رضایت از زندگی، همبستگی بالایی با احساس خوشبختی، اعتماد متقابل و احساس تعهد با جامعه دارد و نشانه نگرش فرد به خود و جهان پیرامونی است. سطح پایین رضایت از زندگی به گرایش‌های منفی نسبت به جامعه کل مربوط می‌شود. شاید دلیل عمده این شرایط، وضعیتی است که جامعه از جهت تحقق اهداف و ایجاد امنیت ناشی از تحقق آن برای فرد در پی می‌آورد (رفیعی بهابادی و حاجبانی، ۱۳۹۲). توجه به مقولهٔ رضایت از زندگی^۱ در دنیای معاصر با آشکار شدن ناکارآمدی سیاست‌های مبتنی بر رشد و توسعهٔ صرف آغاز شد؛ زیرا بسیاری از اندیشمندان معتقد بودند این‌گونه سیاست‌ها به نیازهای اصلی انسان و رضایت او از زندگی توجهی نمی‌کنند و برای رفع این مشکل شاخص‌هایی را برای توسعه مطرح کردند که امروزه با عنوان شاخص‌های توسعهٔ انسانی مطرح‌اند. این شاخص‌ها با این فرض شکل گرفته‌اند انسان‌ها موجوداتی تک‌بعدی نیستند و لزوماً پیشرفت اقتصادی به بهبود کیفیت زندگی و رضایت از زندگی منجر نمی‌شود و همان‌گونه که تجربه نشان داده است این‌گونه سیاست‌ها چه‌بسا فقر، نابرابری و نارضایتی را در جامعه افزایش داده‌اند (ربانی و بهشتی، ۱۳۹۰:۱۵). رضایت از زندگی پدیده‌ای نسبی است و شاخص‌های آن از جامعه‌ای به جامعه‌ای دیگر متفاوت است. اسلام‌آباد غرب یکی از شهرهای استان کرمانشاه است که به لحاظ جمعیت دومین شهر استان کرمانشاه بعد از شهر کرمانشاه است. این شهر از شمال به شهرستان جوانرود، از خاور به شهرستان کرمانشاه، از جنوب به شهرستان سیروان در استان ایلام و از باختر به شهرستان دالاهو و گیلان غرب محدود می‌شود. در درازای جغرافیایی ۴۶ درجه و ۳۱ دقیقه و در پهنا جغرافیایی ۳۴ درجه و ۶ دقیقه و در بلندی ۱۳۳۵ متری از سطح دریا، در ۶۵ کیلومتری جنوب باختری کرمانشاه و در مسیر راه کرمانشاه - خسروی قرار دارد. این شهر به علت قرار داشتن بر سر راه اصلی مرکز ایران، مرز عراق، و مسیر ارتباطی کرمانشاه - قصر شیرین - خسروی (در کنار مرز) از اهمیتی ویژه‌ای برخوردار است.

در شهری اسلام‌آباد غرب با توجه با بافت فرهنگی و ترکیب جمعیتی و قومیتی متعدد آن از قبیل دین، آداب و رسوم و... می‌توان انتظار رضایتمندی متفاوتی را در بین زنان شاغل شاهد بود. جدای از توجه به عوامل مادی در این شهرستان مانند سایر نقاط کشور، عوامل غیرمادی نظیر نوع دوستی، همدلی و همدردی با دیگران و پایبندی به اصول اخلاقی با فراوانی زیادی مورد توجه است. وجود مردسالاری در بین گروه‌های اقلیت قومی و مذهبی در این شهر و توجه به رعایت حجاب و پدیده ارزشی نان‌آور بودن مرد و موارد دیگر؛ در چنین شرایطی افراد زمانی احساس رضایت از زندگی می‌کنند که به این موارد نیز دست یابند. عوامل اجتماعی مختلفی را می‌توان نام برد که بر رضایت از زندگی مؤثرند که در این میان می‌توان به عواملی نظیر احساس امنیت^۱، احساس عدالت^۲، اعتماد اجتماعی و عوامل زمینه‌ای اشاره کرد. با توجه به آنچه ذکر شد سؤال اصلی این مقاله بررسی عوامل اجتماعی و میزان رضایت از زندگی در بین زنان شاغل در شهر اسلام‌آباد غرب است.

پیشینه پژوهش

فعلی و همکاران (۱۳۹۷) پژوهشی با عنوان احساس امنیت اجتماعی و عوامل مرتبط با آن در بین زنان شاغل در شهرداری ساری انجام دادند. نتایج پژوهش نشان داد که بین احساس همبستگی اجتماعی، احساس مشارکت اجتماعی، احساس بیگانگی اجتماعی، اعتماد اجتماعی، گرایش دینی و احساس امنیت اجتماعی رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد. نیازی و همکاران (۱۳۹۶) در مطالعه‌ای تحت عنوان عوامل اجتماعی مؤثر بر رضایت از زندگی شهروندان شهر کاشان نشان دادند که بین عوامل مورد بررسی (عدالت توزیعی، مصرف‌گرایی، امنیت اجتماعی) و میزان رضایت از زندگی، رابطه مستقیم و همبستگی مثبت وجود دارد. سجودی و همکاران (۱۳۹۴) در مطالعه بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر رضایت از زندگی دانشجویان پیام نور شفت نشان دادند که رضایت از زندگی ۵۰/۳ درصد پاسخگویان در حد متوسط، در مقابل ۱۲/۴ درصد پاسخگویان رضایت کمی از زندگی داشتند و ۳۷/۳ پاسخگویان رضایت زیادی از زندگی خود داشتند. در این مطالعه بین متغیرهای پذیرش اجتماعی، ویژگی‌های شخصیتی و وضعیت تأهل با رضایت از زندگی رابطه معنادار وجود دارد.

باقری و همکاران (۱۳۹۴) در مطالعه بررسی عوامل اجتماعی مؤثر در رضایت از زندگی در شهر اهواز نشان می‌دهند که تمامی متغیرهای مستقل غیر از متغیر احساس تنهایی و متغیر احساس عدالت اجتماعی با متغیر وابسته رابطه معناداری دارند. نتایج به دست آمده از رگرسیون نشان می‌دهد که فقط دو متغیر وضعیت سلامتی و احساس امنیت تأثیرات معنادار دارند که در مجموع ۳۴ درصد از تغییرات مربوط به رضایت از زندگی را این دو متغیر تبیین می‌کنند. رفیعی بهابادی و حاجیانی (۱۳۹۲) در پژوهش خود به بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر رضایت از زندگی پرداختند. نتایج این پژوهش نشان داد که متغیر امید به

4. Security

5. Justice

آینده بیش‌ترین قابلیت را در تبیین متغیر رضایت از زندگی دارد. محسنی تبریزی و همکاران (۱۳۹۱) پژوهشی با عنوان بررسی تأثیر امنیت اجتماعی بر میزان رضایت از زندگی در میان دانشجویان مطالعه موردی (دانشجویان دانشکده علوم اجتماعی و مدیریت دانشگاه آزاد تهران شمال) انجام داده‌اند. نتایج نشان می‌دهد، امنیت اجتماعی همبستگی بالایی (۰/۶۱) با میزان رضایت از زندگی در میان افراد مورد مطالعه دارد. هزارجریبی و صفری (۱۳۸۸) در مقاله رضایت از زندگی و جایگاه احساس امنیت در آن در شهر تهران نشان دادند که میزان رضایت فردی رو به رشد و میزان رضایت اجتماعی رو به افول است. همچنین احساس امنیت بیش‌ترین سهم در تبیین رضایت از زندگی داشته است. بنی‌فاطمه طاهری تیمورلویی (۱۳۸۸) مطالعه‌ای تحت عنوان تعیین عوامل اجتماعی - فرهنگی مرتبط با میزان رضایت از زندگی زناشویی در میان زنان متأهل شهر آذرشهر انجام دادند. نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌ها نشان‌دهنده وجود رابطه معنادار بین متغیرهای میزان دین‌داری، سرمایه اجتماعی، طول مدت ازدواج به‌عنوان متغیر مستقل با میزان رضایت زناشویی به‌عنوان متغیر وابسته است. همچنین میزان رضایت زناشویی بر اساس ساختار قدرت در خانواده، پایگاه اقتصادی - اجتماعی خانواده و تحصیلات زنان متفاوت است. میزان رضایت زناشویی بر اساس وضعیت اشتغال زنان متفاوت نیست، بین فاصله سنی زوجین و رضایت زناشویی رابطه وجود ندارد. صفدری (۱۳۷۴) در پژوهش خود تحت عنوان رضایت اجتماعی و عوامل مؤثر بر آن در شهر تهران، متغیرهایی مانند احساس محرومیت نسبی، امید، اعتماد اجتماعی، فردگرایی، احساس تعلق و حمایت اجتماعی، نیاز، اعتماد سیاسی، احساس عدالت توزیعی و احساس امنیت را مورد بررسی قرار داده و رابطه این متغیرها با متغیر رضایت از زندگی را بررسی و اثبات کرده است.

گارلینگ و گامبل^۱ (۲۰۱۷) در مطالعه‌ای تحت عنوان رضایت از زندگی و سلامت عاطفی: وجود عوامل روان‌شناختی، اقتصادی و اجتماعی نشان دادند که داورهای شناختی از رضایت از زندگی، عمدتاً منعکس‌کننده دارایی‌های پایدار از منابع و سایر منابع هستند و بنابراین تنها با اندک ثبات کمتر با تأثیر مثبت و منفی که در زندگی روزمره تجربه می‌شود، ارتباط دارند. سئونگ و دونگ^۲ (۲۰۱۶) در مطالعه‌ای تحت عنوان بررسی عوامل مؤثر بر رضایت از زندگی کارگران آسیب‌دیده صنعتی نشان دادند که خودکارآمدی، عزت‌نفس، آماده‌سازی سالمندی از عوامل روان‌شناختی - اجتماعی بر رضایت از زندگی تأثیر دارد. فعالیت اقتصادی، وضعیت اقتصادی و عوامل اقتصادی بر رضایت از زندگی تأثیر گذاشته است. وضعیت سلامت ذهنی با کمک سایر عوامل مرتبط با سلامت بر رضایت از زندگی تأثیر گذاشته است. بنجر و همکاران^۳ (۲۰۱۵) در مطالعه عوامل مرتبط با رضایت از زندگی در میان سالمندان روستایی در ادیشای هند نشان دادند که حمایت اجتماعی افراد نقشی مؤثر در رضایت‌مندی زندگی در سالمندان

1. Gärling and Gamble
2. Seong and Dong
3. Banjare and et al.

روستایی که به تنهایی زندگی می‌کنند و دارای هر نوع ناتوانی هستند و از فعالیت‌های کمبود زندگی روزانه برخوردار بودند. لیزت^۱ و واتسون^۲ (۲۰۱۳) نتایج پژوهش آن‌ها نشان داد که عواملی نظیر وضعیت سلامتی، معنویت، رضایت کاری و احساس تبعیض در رضایت از زندگی مؤثرند. زوان^۳ و هیسلس^۴ (۲۰۱۸) پژوهشی با عنوان اشتغال و رضایت از زندگی، کار و اوقات فراغت انجام دادند. نتایج نشان می‌دهد که چرا افزایش رضایت از زندگی به‌طور کلی برای افرادی که به اشتغال خوداشتغالی تغییر کرده است، وجود ندارد و چرا در مطالعات قبلی در مورد موفقیت رضایت از زندگی، شواهد نامشخص یافت شده است. دماکاکس و نان^۵ (۲۰۱۰) پژوهشی با عنوان تنهایی، محرومیت نسبی و رضایت از زندگی انجام دادند. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که همبستگی قوی بین تنهایی و رضایت از زندگی وجود دارد؛ پاسخگویی که احساس تنهایی بیشتری داشتند سطح پایین‌تری از رضایت از زندگی داشتند و افراد با احساس محرومیت نسبی بیشتر سطح رضایت پایین‌تری داشتند. کپتین و اسمیت^۶ (۲۰۰۹) در مقاله خود با عنوان رضایت از زندگی به بررسی رضایت از زندگی در هلند و ایالات متحده آمریکا پرداخته‌اند. در این پژوهش، از پاسخگویان پرسیده شد که تا چه اندازه از درآمد، شغل، سلامتی و روابط اجتماعی و خانوادگی رضایت دارند؟ نتایج این پژوهش نشان داد که برای همه ابعاد (شغل، ارتباط‌های اجتماعی و درآمد) و رضایت از زندگی تفاوت معناداری بین پاسخگویان هلندی و آمریکایی وجود دارد. نتایج این تحقیق نشان داد که رضایت از زندگی به‌طور معناداری با چهار بعد (شغل، سلامتی، روابط اجتماعی و درآمد) همبستگی دارد. برآورد ضرایب میزان تأثیر هر بعد از رضایت در رضایت از زندگی نشان می‌دهد که به ترتیب، روابط اجتماعی و خانوادگی، شغل، سلامتی و درآمد بیش‌ترین رضایت از زندگی را دارند. پالمور و لیکارت^۷ (۱۹۷۲) در مطالعه‌ای تحت عنوان عوامل بهداشتی و اجتماعی مرتبط با رضایت از زندگی نشان دادند که میزان رضایت از زندگی متأثر از هوش، جنسیت، وضعیت اشتغال، وضعیت زناشویی و وضعیت عملکرد بدنی است.

مطالعات تجربی انجام‌شده، راهنمای خوبی برای تعیین فرضیه‌ها و سنجش آن‌ها بودند؛ اما با وجود این در مطالعه حاضر تمرکز اصلی در رضایت از زندگی بر زنان شاغل شهر اسلام‌آباد غرب است. بنابراین سه ویژگی شاخصه زنان، زنان شاغل و اسلام‌آباد غربی از ویژگی‌های متمایز این پژوهش است. با توجه به این که زنان شاغل در این شهرستان به لحاظ فرهنگی و وضعیت اشتغال متفاوت از محیط‌های فرهنگی جدید هستند، می‌توان انتظار نتایج متفاوتی برای میزان رضایت آن‌ها داشت.

6. Lizette

2. Watson

3. Zwan

4. Hessels

10. Demakakos & Nunn

11. Kapteyn & Smith

7. Palmore and Luikart

مبانی نظری پژوهش

نظریه نیازها

طبق اکثر نظریات گوناگون در مورد نیازها، ارضاء نیاز باعث آرامش، سکون و رضایت خاطر افراد می‌گردد و برعکس عدم ارضاء نیاز به هر دلیل باعث بروز پرخاشگری، نارضایتی و فشارهای روانی می‌شود. به‌عنوان مثال برکویتز^۱ می‌نویسد: «امیال نیروی روانی هستند که برای ارضاء نیازهایی که فشار بیشتری بر فرد می‌آورند آزاد شده‌اند. موقعی که امیال در اوضاع مناسب با نیاز یا نیازهای فردی با شکست مواجه می‌شوند فرد آن‌چنان ناراحت و نگران می‌شود که از میان برداشتن یا تقلیل این ناکامی، صرف‌نظر از علت و یا علل آن فی‌نفسه به هدف مبدل می‌شود (پالمر و دیگران، ۱۳۹۳: ۱۵۷). مازلو^۲ نیز درباره پیامدهای مثبت ارضاء نیاز بیان می‌دارد که مقولات روانی بسیاری در نتیجه ارضاء نیاز بروز می‌نماید از قبیل ۱- احساس ایمنی، آرامش و امنیت ۲- رضامندی بیشتر ۳- احساس تعلق و آسایش خاطر ۴- اطمینان، اعتماد، احساس مسؤولیت و امیدواری (مازلو، ۱۱۸: ۱۳۶۷).

اما از بین همه این نیازها، به نظر می‌رسد نیازهای اولیه و فیزیولوژیک اهمیت بیشتری دارند تا جایی که اینگلهارت در کتاب تحول فرهنگی در جوامع صنعتی پیشرفته بیان می‌دارد: نیازهای مادی ارضاء نشده بر نیازهای ذهنی و زیباشناختی و اجتماعی تقدم دارند، به‌طورکلی بارها در تاریخ به اثبات رسیده که مردم گرسنه برای به دست آوردن غذا از هیچ اقدامی فروگذار نبوده‌اند. اینگلهارت امنیت را نیز مهم قلمداد کرده و از میان ابعاد گوناگون امنیت، اهمیت بیشتری به امنیت اقتصادی می‌دهد؛ امنیت اقتصادی احساس عمومی رضایت از زندگی را در جامعه افزایش داده و به‌تدریج باعث پدید آمدن یک هنجار فرهنگی نسبتاً عالی می‌شود (اینگلهارت، ۱۳۷۳: ۷۵).

نظریه عدالت توزیعی

هومنز^۳ بر این باور است وقتی که عمل یک شخص پاداش مورد انتظار را دریافت نکند و یا تنبیهی که مورد انتظارش نیست را دریافت دارد خشمگین و ناراحت می‌شود و بیشتر احتمال دارد که رفتار پرخاشگرانه انجام دهد و نتایج چنین رفتاری برایش ارزشمندتر خواهد بود. هومنز اضافه می‌کند که پاداش هر کس از یک عمل و یا یک مبادله باید متناسب با میزان سرمایه‌گذاری و مشارکت وی باشد زیرا هر کس خود را برحسب پاداش‌هایی که دریافت می‌دارد با دیگران مقایسه می‌کند و این توقع را دارد که سهم و پاداش هر کس با میزان سرمایه‌گذاری وی مطابقت داشته باشد (والیس وولف، ۱۹۸۶: ۱۵۹). نقش عدالت توزیعی در روابط اجتماعی بدان معناست که فرد در روابط متقابل با دیگری انتظار دارد پاداش‌های هر فرد در جهت هزینه‌های وی باشد یا به‌عبارت‌دیگر هرچه هزینه بیشتر باشد پاداش نیز بیشتر است و همچنین منافع

1. Berkowitz
2. Maslow
3. Homans

خالص هر فرد متناسب با سرمایه‌گذاری وی باشد و یا هرچه سرمایه‌گذاری بیشتر باشد سود نیز بیشتر خواهد بود. وقتی نسبت مطلوب بین پاداش و هزینه و سرمایه و سود از تبادل اجتماعی به دست نیاید نقش عدالت توزیعی نقض می‌شود. بدیهی است در چنین حالتی می‌توان پیامدهایی در رفتار یا حالت‌های فرد شرکت‌کننده در مبادله انتظار داشت. هومنز خود نتایج احتمالی نقض این قانون را بدین صورت بیان می‌دارد: «هر چه نقش عدالت توزیعی در واقع (در مبادله دوجانبه و به‌طور عینی) کم‌رنگ شود احتمال بروز رفتار احساسی و ناراحتی که آن را خشونت می‌خوانیم بیشتر است» (شاو و کاستانزو، ۱۹۸۵: ۷۷).

نظریه ارزش منزلت

این نظریه، سطوح داده‌ها را به اندازه سطوح پاداش‌ها مورد توجه قرار می‌دهد. بر طبق این نظریه هر دو جزء فوق برحسب ارزش‌های منزلتی‌شان یا درجه‌بندی‌های حیثیت^۱ خود، بیشتر مورد توجه قرار می‌گیرد تا بر اساس ارزش اقتصادی و مصرفی آن‌ها، (که این امر البته مورد توجه نظریه مبادله نیز قرار داشت) برگر و دیگران^۲ استدلال می‌کنند که افراد را از طریق ارتباط بین ویژگی‌های اجتماعی و درآمدهای خاص با مفاهیم قالبی هدف‌های عینی گسترش می‌دهند. برگر و دیگران (همانند تأکید هومنز بر تناسب منزلت)، استدلال می‌کنند که مردم انتظار دارند که بین ویژگی‌های ارزش‌های منزلتی یک فرد و پاداش‌های دریافتی به او تناسب و همخوانی وجود داشته باشد (Cook and et al., 1995: 112). بر اساس دیدگاه ارزش منزلت هر فرد دوست دارد با توجه به موقعیت خود (که شامل سطح تحصیلات، میزان زحمت و تلاش و امکانات و ... می‌گردد) منزلت و جایگاه مناسب در جامعه، محل کار و خانواده داشته باشد. اگر فرد چنین شرایطی را دارا باشد احساس رضایت از زندگی خواهد داشت و در غیر این صورت، احساس نارضایتی می‌کند.

نظریه کنش متقابل

از نظر پارسونز^۳ هر نظام اجتماعی از تعدادی افراد که با یکدیگر کنش متقابل دارند تشکیل شده است و انگیزه آنان گرایش به ایجاد و شرایط مطلوب جهت ارضای امیال است. عامل فرد به‌عنوان واحد اصلی نظام اجتماعی در این رابطه تنها با جزئی از نظام تشکیل‌دهنده شخصیتش و نه به‌عنوان کلیتی تام شرکت دارد؛ یعنی، فرد به‌عنوان حامل نقش انجام‌وظیفه می‌کند نقش اجتماعی عبارت است از مجموعه انتظارات رفتاری مبتنی بر هنجار که توسط محیط اجتماعی به فردی که دارای یک موقعیت معین است القاء می‌شود حراست از قواعد و مقررات مربوط به نقش تا حد زیادی با پاداش و کیفر دادن تضمین می‌شود (روزن باوم، ۱۳۶۷: ۸۴-۸۲). پارسونز این تقسیم نقش را بهترین شکل، برای حفظ وحدت

1. Prestige
2. Berger et al
3. Parsons

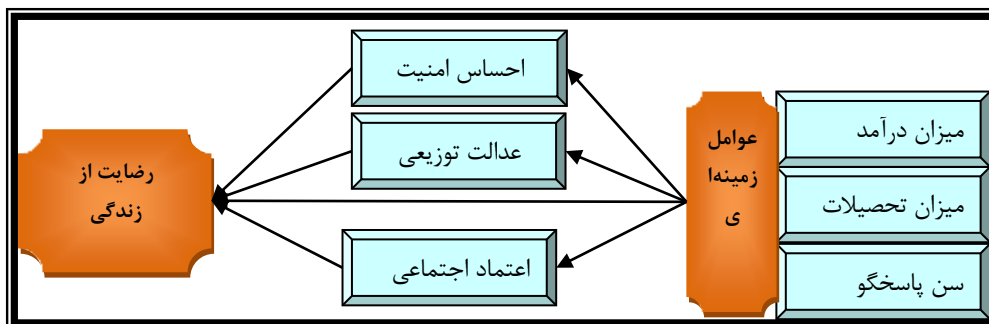
خانوادگی می‌داند و تداخل هر نوع نقش دیگر را سبب برهم خوردن تعادل زندگی به حساب می‌آورد، زیرا به‌خصوص در حالت اشتغال زن او حالت بیانگر را از دست داده و تبدیل به رقیب شغلی شوهر خود می‌شود، رقابت زن و شوهر با یکدیگر سبب ناهماهنگی و نابسامانی خانواده می‌شود (اعزازی، ۱۳۸۹: ۷۱-۱۲۰). اشتغال زن از جمله مهم‌ترین عواملی است که بر حیات خانواده مؤثر است. دستیابی زنان به منابع اقتصادی ناشی از کار در خارج از خانه و تسخیر فضاهای تازه اجتماعی توسط آنان ساحت چند صدساله خانواده را دگرگون ساخته و ضرورتاً پیدایی تعادلی نو را در خانه ایجاب می‌کند. در درون خانه روابط سنتی زوجین باید پایه‌هایی نو یابد، همان‌طور که توزیع وظایف باید ساختی نو پذیرد (ساروخانی، ۱۳۸۸: ۱۸۸). از نظر زن اشتغال نیازهای بسیاری را برآورده می‌سازد، از جمله درگیر شدن با کار، تنوع، چالش‌انگیزی و قدرت که ممکن است در صرف نقش خانه‌داری، با همه اهمیتش ارضاء نشود (کارلسون، ۱۳۷۸: ۴۳). به نظر می‌رسد زنان هنگامی که به استقلال مالی می‌رسند، آرامش خاطر بیشتری دارند و همین آرامش خاطر تأثیر بسزایی در روابط با وی با همسر، بچه‌ها و سایر اقشار جامعه می‌گذارد که باعث به وجود آمدن رضایت از زندگی می‌شود (قائم‌ی، ۱۳۷۳: ۸۳).

با توجه به این‌که پژوهش حاضر موضوعی بین‌رشته‌ای است و برای تبیین کامل آن از دیدگاه‌های نظری متعددی استفاده به عمل آمد، لذا دسته‌بندی منظم این دیدگاه‌ها ضرورت دارد. آنچه مبانی نظری پژوهش حاضر را تشکیل می‌دهد، ترکیب چندین دیدگاه و تبیین زیر را در بر می‌گیرد.

جدول ۱. ماتریس چارچوب نظری

متغیر مستخرج	شرح نظریه	نظریه پردازان	نظریه
احساس امنیت و اعتماد اجتماعی	ارضاء نیاز باعث آرامش، سکون و رضایت خاطر افراد و عدم ارضاء نیاز به هر دلیل باعث بروز پرخاشگری، ناراضی و فشارهای روانی می‌شود.	بر کویتز، مازلو و اینگلهارت	نظریه نیازها
عدالت اجتماعی	وقتی که عمل یک شخص پاداش مورد انتظار را دریافت نکند و یا تنبیهی که مورد انتظارش نیست را دریافت دارد خشمگین و ناراحت می‌شود و بیشتر احتمال دارد که رفتار پرخاشگرانه انجام دهد	هومنز	نظریه عدالت توزیعی
احساس امنیت	هر فرد دوست دارد با توجه به موقعیت خود منزلت و جایگاه مناسب در جامعه، محل کار و خانواده داشته باشد. اگر فرد چنین شرایطی را دارا باشد احساس رضایت از زندگی خواهد داشت و در غیر این صورت، احساس ناراضی می‌کند.	برگر	نظریه ارزش منزلت
احساس امنیت	هر نظام اجتماعی از تعدادی افراد که با یکدیگر کنش متقابل دارند تشکیل شده است و انگیزه آنان گرایش به ایجاد و شرایط مطلوب جهت ارضای امیال است.		نظریه کنش متقابل

بررسی نگرش‌های گوناگون در ارتباط با رضایت از زندگی این امکان داد تا چشم‌اندازهای تحلیلی خود را وسعت و وجوه گوناگون مسأله تحقیق را آشکار سازیم و در نهایت چارچوب مناسبی برای آن برگزینیم.

شکل ۱. مدل تجربی پژوهش

فرضیه‌های پژوهش

۱. بین احساس امنیت و رضایت زنان شاغل در آموزش و پرورش اسلام‌آباد غرب رابطه وجود دارد.
۲. بین عدالت توزیعی و رضایت زنان شاغل در آموزش و پرورش اسلام‌آباد غرب رابطه وجود دارد.
۳. بین اعتماد اجتماعی و رضایت زنان شاغل در آموزش و پرورش اسلام‌آباد غرب رابطه وجود دارد.
۴. بین سن و رضایت زنان شاغل در آموزش و پرورش اسلام‌آباد غرب رابطه وجود دارد.
۵. بین میزان تحصیلات و رضایت زنان شاغل در آموزش و پرورش اسلام‌آباد غرب رابطه وجود دارد.
۶. بین میزان درآمد و رضایت زنان شاغل در آموزش و پرورش اسلام‌آباد غرب رابطه وجود دارد.

روش پژوهش

جامعه پژوهش شامل زنان شاغل در آموزش و پرورش شهر اسلام‌آباد غرب در سال ۱۳۹۸ است که بر اساس آمار اعلام شده از طرف کارگزینی آموزش و پرورش شهرستان تعداد کل زنان شاغل در مدارس نواحی شهری برابر ۱۷۹۰ نفر می‌باشند. با توجه به تعداد بالای جامعه آماری و عدم امکان جمع‌آوری داده‌ها از کل افراد، به‌ناچار دست به نمونه‌گیری زده شد. حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران تعداد ۳۸۴ نفر مشخص و با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده این افراد انتخاب شدند. برای انتخاب نمونه‌ها، در ابتدا شماره کارکنانی همه افراد اخذ و سپس براساس شماره کارکنانی افراد شاغل، جهت برابر بودن شانس انتخاب نمونه‌ها از نمونه‌گیری با جایگذاری استفاده به عمل آمد. در این پژوهش، احساس امنیت اجتماعی، عدالت توزیعی، اعتماد اجتماعی، سن، میزان تحصیلات و میزان درآمد به‌عنوان متغیر مستقل و رضایت از زندگی به‌عنوان متغیر وابسته به شرح زیر تعریف شدند:

رضایت اجتماعی: احساس رضایتی که هر فرد از زندگی خود و از رابطه با دیگران دارد (ایمان و مرادی، ۱۳۸۷: ۱۵۶). این متغیر بر اساس ۱۲ گویه در مقیاس لیکرت طراحی و سنجش شد.

احساس امنیت اجتماعی: احساس امنیت به معنای فقدان هراس از اینکه ارزش‌های انسانی موردحمله قرار گیرد یا به مخاطره نیفتد و به نبود هراس و بیم نسبت به حقوق و آزادی‌های مشروع،

اطمینان و آرامش خاطر، ایمنی، آرامش قلب و خاطر جمع بودن است (نوروزی و فولادی سپهر، ۱۳۸۸: ۱۴۹). در این مطالعه احساس امنیت اجتماعی با استفاده از ۹ گویه براساس طیف لیکرت موردسنجش قرار گرفت.

عدالت اجتماعی: عدالت اجتماعی معطوف به سیاست‌های رویه‌ای و توزیعی یا اجرایی است که نهایتاً جامعه را به سمت نوعی تعادل بین طبقات برخوردار و محروم از مواهب طبیعی سوق می‌دهد (هزارجریبی، ۱۳۹۰: ۴۱). این متغیر بر اساس شش گویه در مقیاس لیکرت طراحی و سنجش شد. اعتماد اجتماعی: اعتماد یکی از جنبه‌های مهم روابط انسانی و اجتماعی در میان افراد، گروه‌ها و نهادهای اجتماعی است و در جریان تعاملات اجتماعی و کنش‌های متقابل بین افراد و گروه‌های اجتماعی، نقش مهمی را در ایجاد نظم و همبستگی اجتماعی و نیز حفظ آن‌ها بر عهده دارد (محسنی تبریزی و دیگران، ۱۳۹۰: ۴۱). این متغیر بر اساس ۱۰ گویه در مقیاس لیکرت طراحی و سنجش شد. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه محقق ساخته شامل ۳۷ گویه بوده، روایی پژوهش به شیوه اعتبار محتوای و با مراجعه و تبادل نظر با افراد متخصص و صاحب‌نظر تضمین گردیده است. مقدار پایایی برای رضایت اجتماعی ۰/۸۱، برای احساس امنیت ۰/۷۷، برای عدالت اجتماعی، ۰/۷۹ و برای میزان اعتماد اجتماعی ۰/۹۱ به دست آمد. پس از جمع‌آوری داده‌ها، اطلاعات به‌دست‌آمده با کمک نرم‌افزار SPSS در دو سطح آمار توصیفی و استنباطی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌های توصیفی

نتایج حاصل نشان می‌دهد که از لحاظ وضعیت تحصیلی ۸۱/۵ درصد پاسخگویان لیسانس، ۱۳/۸ درصد فوق لیسانس و بالاتر و ۴/۷ نیز فوق دیپلم بودند. وضعیت سنی پاسخگویان نشان می‌دهد ۲۶/۶ درصد در محدوده سنی ۳۴-۲۲/۳۰، ۱۸/۳۵،۵-۳۹ درصد ۱۲/۴۵،۸-۴۹ درصد ۵۴-۸/۵۰۶ درصد ۴۹-۷/۴۵،۰-۲۵-۲۹ درصد ۴/۴ و ۲۴-۲۰ بودند. وضعیت تأهل پاسخگویان نشان می‌دهد اکثریت با ۷۵/۵ درصد متأهل، ۱۲/۵ درصد مجرد، ۷/۸ درصد مطلقه و ۴/۲ درصد نیز همسر فوت‌شده بودند. وضعیت درآمد پاسخگویان نشان می‌دهد بیش از نیمی از پاسخگویان با ۵۲/۱ درصد درآمد بیش از ۳ میلیون تومان، ۴۱/۴ درصد ۲ تا ۳ میلیون، ۶/۳ درصد ۱ تا ۲ میلیون و ۰/۳ درصد نیز درآمد خود را کمتر از ۱ میلیون تومان اعلام کرده‌اند. توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب بعد احساس امنیت نشان می‌دهد که ۸۶/۸ درصد پاسخگویان زیاد و خیلی زیاد برای جان خود، فرزندان و خانواده احساس امنیت می‌کنند. ۸۹/۳ درصد برای از دست دادن مال و جای زندگی نگران نیستند. ۸۵/۲ درصد برای آینده کاری خود و فرزندان نگران نیستند. ۹۵/۸ درصد عنوان کرده‌اند در رفت‌وآمدهای اجتماعی احساس امنیت می‌کنند. ۸۰/۷ درصد نیز عنوان کرده‌اند به میزان زیاد و خیلی زیاد در برقراری ارتباط با گروه‌ها و افراد احساس امنیت می‌کنند. توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب عدالت توزیعی نشان می‌دهد

که ۲۹/۹ درصد پاسخگویان معتقدند به میزان کم توزیع ثروت در جامعه عادلانه است. ۲۵/۳ درصد عنوان کرده‌اند تا حدودی شغل‌ها به افراد متناسب با شایستگی آن‌ها واگذار شده است؛ و در نهایت ۴۴/۰ درصد عنوان کرده‌اند حق و حقوق زنان رعایت شده است. توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب اعتماد اجتماعی نشان می‌دهد که ۴۰/۱ پاسخگویان عنوان کرده‌اند تا حدودی به عموم مردم اعتماد دارند. ۹۴/۳ پاسخگویان عنوان کرده‌اند به میزان زیاد و خیلی زیاد به همسرشان اعتماد دارند. ۴۲/۷ عنوان کرده‌اند تا حدودی به خانواده، دوستان و خویشاوندان اعتماد دارند. ۳۴/۴ عنوان کرده‌اند تا حدودی به آشنایان و همکاران اعتماد دارند؛ و در نهایت ۱۰ درصد عنوان نموده‌اند زیاد و خیلی زیاد به همشهریان در حسن رفتار اعتماد دارند. توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب بعد رضایت از زندگی نشان می‌دهد که ۴۹/۷ درصد پاسخگویان از زندگی خود زیاد و خیلی زیاد رضایت دارند. ۲۸/۶ درصد عنوان کرده‌اند که شرایط زندگی‌شان تا حدودی عالی است. ۶۰/۱ درصد پاسخگویان عنوان کرده‌اند در مجموع به فعالیت‌هایی که در زندگی روزمره انجام می‌دهم علاقه هستند. ۹۱/۱ درصد پاسخگویان عنوان کرده‌اند این ایام بهترین سال‌های زندگی من است. ۸۶/۷ درصد پاسخگویان عنوان کرده‌اند که تا حدودی، زیاد و خیلی زیاد در طول زندگی به خیلی از آرزوهایم دست یافته‌اند. و در نهایت ۸۱/۲ درصد پاسخگویان عنوان کرده‌اند به میزان زیاد و خیلی زیاد کارهایی که در حال حاضر انجام می‌دهند نتایج زیادی در بردارد.

یافته‌های استنباطی

جدول شماره ۱ نتایج حاصل از بررسی رابطه بین رضایت از زندگی و متغیرهای مستقل فاصله‌ای را نشان می‌دهد. با توجه به نتایج جدول می‌توان گفت همبستگی بین رضایت از زندگی و امنیت اجتماعی برابر با ۰/۲۶۶ محاسبه شده است. به این معنا که با افزایش میزان امنیت اجتماعی، رضایت از زندگی افزایش می‌یابد. همبستگی محاسبه شده در سطح (Sig=۰/۰۰۰) معنی‌دار است و بنابراین فرضیه صفر در سطح ۰/۰۱ رد می‌گردد و با احتمال ۹۹ درصد می‌توان گفت بین رضایت از زندگی و امنیت اجتماعی رابطه معنی‌دار وجود دارد. در مورد عدالت اجتماعی گفته می‌شود رابطه معنادار با رضایت از زندگی وجود دارد. با توجه به شدت همبستگی به دست آمده برابر با ۰/۴۱۳ همبستگی مثبت با شدت متوسط و با جهت مستقیم بین دو متغیر نوع رضایت از زندگی و عدالت اجتماعی وجود دارد.

ضریب همبستگی بین رضایت از زندگی و اعتماد اجتماعی برابر با ۰/۲۵۰ محاسبه شده است که این نشانگر وجود رابطه منفی و معکوس است. بدین معنی که با افزایش (کاهش) میزان رضایت از زندگی شاهد کاهش (افزایش) اعتماد اجتماعی هستیم. همبستگی محاسبه شده در سطح (Sig=۰/۰۰۰) معنی‌دار است و با احتمال ۹۹ درصد می‌توان گفت بین رضایت از زندگی و اعتماد اجتماعی رابطه معنی‌دار وجود دارد. همچنین نتایج نشان می‌دهد بین رضایت از زندگی و سن افراد رابطه وجود دارد. با توجه به شدت همبستگی به دست آمده ما که برابر با ۰/۲۱۰ است، لذا همبستگی مثبت با شدت متوسط و با جهت مستقیم بین دو متغیر نوع رضایت از زندگی و سن افراد وجود دارد؛ لذا بر این اساس فرضیه تأیید می‌شود.

بین رضایت از زندگی و میزان درآمد افراد رابطه وجود دارد. با توجه به شدت همبستگی به دست آمده ما که برابر با ۰/۲۴۴ است، لذا همبستگی مثبت با شدت متوسط و با جهت مستقیم بین دو متغیر نوع رضایت از زندگی و میزان درآمد افراد وجود دارد؛ به این معنا که هرچه میزان درآمد افراد بالاتر باشد میزان رضایت از زندگی نیز بالاتر است.

با توجه به نتایج به دست آمده جدول (۶) مقدار معناداری محاسبه شده بین دو دامنه که برابر با ۰/۰۱۲ است و چون این عدد کوچکتر از ۰/۰۵ است که با اطمینان ۹۵٪ می‌توانیم فرض H_0 را رد کنیم لذا بین رضایت از زندگی و میزان تحصیلات افراد رابطه وجود دارد. با توجه به شدت همبستگی به دست آمده ما که برابر با ۰/۱۲۸ است، لذا همبستگی مثبت با شدت متوسط و با جهت مستقیم بین دو متغیر نوع رضایت از زندگی و میزان تحصیلات وجود دارد؛ به این معنا که هرچه میزان تحصیلات افراد بالاتر باشد میزان رضایت از زندگی نیز بالاتر است.

جدول ۱. ضریب همبستگی پیرسون بین متغیرهای مستقل و رضایت از زندگی

متغیر مستقل	متغیر وابسته	ضریب همبستگی	معناداری	نوع رابطه
امنیت اجتماعی	رضایت از زندگی	۰/۲۶۶	۰/۰۰۰	مستقیم
عدالت توزیعی	رضایت از زندگی	۰/۴۱۳	۰/۰۰۰	مستقیم
اعتماد اجتماعی	رضایت از زندگی	۰/۲۵۰	۰/۰۰۰	مستقیم
سن	رضایت از زندگی	۰/۲۱۰	۰/۰۰۰	مستقیم
میزان درآمد	رضایت از زندگی	۰/۲۴۴	۰/۰۰۰	مستقیم
میزان تحصیلات	رضایت از زندگی	۰/۱۲۸	۰/۰۱۲	مستقیم

تحلیل رگرسیونی

در این مطالعه از رگرسیون به شیوه گام به گام استفاده شده است. قبل از استفاده از این مدل اصلی، باید مفروضات اساسی این نوع تحلیل رگرسیونی را در نظر داشته باشیم. پیش فرض اول، مستقل بودن خطاها یا باقی مانده‌ها از همدیگر با آزمون دوربین - واتسون با مقدار ۱/۷۱۸ نشان می‌دهد که خطاها یا باقی مانده‌ها مستقل از هم می‌باشند. آزمون کولموگروف - اسمیرنوف برابر ۰/۱۵ نشان می‌دهد توزیع مذکور نرمال است. هم خطی چندگانه با استفاده از دو شاخص تولرانس و عامل تورم واریانس در جدول قابل مشاهده است. نقطه برش شاخص تورم واریانس بین ۱ تا بی نهایت و نقطه برش شاخص تحمل بین صفر تا یک است. عامل تورم واریانس نسبتی از تغییرات آن متغیر مستقل است که به وسیله سایر متغیرهای مستقل مدل رگرسیون خطی تبیین نمی‌شود. با توجه به معیارهای فوق می‌توان از رعایت پیش فرضها اطمینان پیدا کرد. جدول ۲ نتایج حاصل از ضریب رگرسیون را نشان می‌دهد. نتایج حاصل نشان می‌دهد که سه متغیر عدالت اجتماعی، احساس امنیت و میزان اعتماد اجتماعی به ترتیب اهمیت

وارد معادله رگرسیونی شده‌اند. آزمون T نشان می‌دهد که ضریب بتا برای متغیر میزان عدالت اجتماعی برابر $(\text{Beta}=0/۳۶۸)$ ، برای احساس امنیت برابر $(\text{Beta}=0/۲۸۱)$ و برای میزان اعتماد برابر $(\text{Beta}=0/۲۴۸)$ است. مقدار T برای این سه متغیر در سطح ۹۵ درصد معنادار است.

جدول ۲. تحلیل رگرسیون چندگانه به روش گام‌به‌گام

مرحله	نام متغیر	B	ضرایب معیار نشده	خطای معیار	ضریب معیار شده	Beta	آزمون T	مقدار معناداری
اول	میزان عدالت اجتماعی	۰/۲۷۷	۰/۰۴۲	۰/۳۶۸	۰/۳۶۸	۰/۳۶۸	۶/۶۰۲	۰/۰۰۰
دوم	میزان احساس امنیت	۰/۲۳۸	۰/۰۵۷	۰/۲۸۱	۰/۲۸۱	۰/۲۸۱	۴/۱۵۳	۰/۰۰۰
سوم	میزان اعتماد اجتماعی	۰/۲۰۲	۰/۰۵۸	۰/۲۴۸	۰/۲۴۸	۰/۲۴۸	۳/۵۰۲	۰/۰۰۱

جدول ۳ نتایج حاصل از آماره‌های برآورد برازش مدل رگرسیونی را نشان می‌دهد. نتایج نشان می‌دهد که تحلیل رگرسیون به لحاظ آماری بر اساس آزمون فیشر در سطح معناداری روایی آماری لازم را کسب کرده است. مقادیر ضریب تعیین نشان می‌دهد که متغیرهای واردشده در معادله رگرسیونی روی هم‌رفته مقدار ۱۸ درصد از تغییرات متغیر وابسته میزان رضایت اجتماعی را تبیین می‌کنند.

جدول ۳. آماره‌های برآورد برازش مدل رگرسیون

نام متغیر	R	R ²	VIF	Tolerance	آماره F	مقدار معناداری	مقدار ثابت
میزان عدالت اجتماعی	۰/۳۷۳	۰/۱۳۹	۱/۳۴۲	۰/۷۴۵			
میزان احساس امنیت	۰/۳۹۲	۰/۱۵۴	۱/۹۷۶	۰/۵۰۴	۲۶/۳۰۵	۰/۰۰۰	۲/۴۷۷
میزان اعتماد اجتماعی	۰/۴۲۷	۰/۱۸۲	۲/۱۶۳	۰/۴۶۲			

بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش به بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر رضایت از زندگی زنان شاغل در آموزش و پرورش شهر اسلام‌آباد غرب پرداخته است. در این راستا تأثیر متغیرهایی مانند عدالت اجتماعی، احساس امنیت اجتماعی و اعتماد اجتماعی بر میزان رضایت از زندگی پاسخگویان مورد بررسی قرار گرفت. نتایج حاصل از این مطالعه نشان می‌دهد که میزان رضایت زنان شاغل در آموزش و پرورش اسلام‌آباد غرب در حد پایینی است و این نتیجه با مطالعه سجودی و همکاران (۱۳۹۴) همسو است.

یکی از متغیرهای مرتبط با رضایت اجتماعی زنان شاغل در آموزش و پرورش شهر اسلام‌آباد غرب، احساس امنیت آن‌ها است. به این معنا که با افزایش میزان امنیت اجتماعی، رضایت از زندگی افزایش

می‌یابد؛ به عبارت دیگر بالا بودن میزان امنیت می‌تواند در بالا بودن میزان رضایت از زندگی مؤثر باشد. نتیجه این مطالعه با نتایج نیازی و همکاران (۱۳۹۶) در خصوص نقش عدالت توزیعی و احساس امنیت با رضایت اجتماعی و مطالعه باقری و همکاران (۱۳۹۴) در مورد احساس امنیت و محسنی تبریزی و همکاران (۱۳۹۱) همسو است.

یکی از متغیرهای مرتبط با رضایت اجتماعی زنان شاغل در آموزش و پرورش شهر اسلام‌آباد غرب، عدالت اجتماعی آن‌ها است. در این پژوهش معناداری رابطه عدالت توزیعی با رضایت از زندگی ثابت شد. نتایج این پژوهش با یافته‌های صفدری (۱۳۷۴) همخوان است. ارزیابی منفی افراد از نابرابر بودن توزیع امکانات و منابع اقتصادی، اجتماعی و... زمینه‌ساز بروز شرایطی همچون بی‌عدالتی توزیعی و احساس محرومیت نسبی می‌شود که هر یک از این عوامل از عناصر مهم بروز نارضایتی می‌باشند.

یکی از متغیرهای مرتبط با رضایت اجتماعی زنان شاغل در آموزش و پرورش شهر اسلام‌آباد غرب، میزان اعتماد اجتماعی آن‌ها است. در رابطه با متغیر اعتماد اجتماعی این نتیجه به دست آمد که با افزایش (کاهش) میزان رضایت از زندگی شاهد کاهش (افزایش) اعتماد اجتماعی هستیم. همچنین یافته‌های پژوهش نشان داد میزان تحصیلات و درآمد با رضایت از زندگی ارتباط دارد به این معنا که هر چه میزان تحصیلات و درآمد افراد بالاتر باشد رضایت آن‌ها از زندگی افزایش می‌یابد. این نتیجه با مطالعه بنی‌فاطمه طاهری تیمورلویی (۱۳۸۸)، بنجر و همکاران (۲۰۱۵) و سئونگ و دونگ (۲۰۱۶) همسو است.

از نتایج این مطالعه برمی‌آید که متغیرهای جمعیتی مانند سن، تحصیلات و میزان درآمد بر رضایت اجتماعی زنان شاغل در آموزش و پرورش شهر اسلام‌آباد غرب تأثیر معنادار دارد. این نتیجه با مطالعه پالمور و لیکارت (۱۹۷۲) همسو است.

پیشنهادهای کاربردی

۱. اعتماد اجتماعی از عوامل مرتبط با رضایت از زندگی بین زنان شاغل در آموزش و پرورش است. براین اساس پیشنهاد می‌شود به مقوله تقویت اعتماد اجتماعی به‌عنوان یکی از نیازهای زنان در راستای فعالیت بهینه در آموزش و پرورش توجه گردد. بدیهی است وجود اعتماد می‌تواند رضایتمندی آن‌ها را تقویت و به دنبال آن فعالیت سازمانی بهینه داشته باشند.

۲. یکی از متغیرهای مهم که با رضایت از زندگی بین زنان شاغل در آموزش و پرورش ارتباط معنادار دارد، احساس امنیت است. براین اساس پیشنهاد می‌شود حس امنیت در بین این افراد از راه تأمین نیازهای معیشتی، فضای روانی حاکم بر محیط کار، آینده شغلی و... تأمین گردد.

۳. از عوامل دیگری که با رضایت از زندگی بین زنان شاغل در آموزش و پرورش ارتباط معنادار دارد، وجود عدالت اجتماعی است. بدون شک اجرای عدالت اجتماعی و سازمانی برای افراد در مقایسه با سایر

همکاران می‌تواند منجر به مسؤولیت‌پذیری افراد و در نتیجه تقویت روحیه جامعه‌پذیری سازمانی آن‌ها گردد.

۴. همچنین می‌توان در راستای افزایش رضایتمندی زنان شاغل در آموزش و پرورش، در مقایسه با مردان و با توجه به شرایط کاری آن‌ها، امتیازات و تسهیلاتی در نظر گرفت. از طرفی مشوق‌های لازم مانند تشویقی و تسهیلات مناسب‌تری نسبت به مردان با توجه به شرایط کاری آن‌ها می‌تواند مفید باشد. از جمله محدودیت‌های این پژوهش، می‌توان به محافظه‌کاری و وضعیت روحی روانی بسیاری از پاسخگویان در امر تکمیل نمودن پرسشنامه‌ها، از طرفی محدودیت امکان گردآوری داده‌ها و در نهایت کم‌توجهی و کم‌اعتمادی پاسخگویان به اطلاعات جمع‌آوری‌شده از طریق مطالعات پیمایشی و پرسشنامه است.

منابع

- ازکمپ، استوارت. (۱۳۸۵). روانشناسی اجتماعی کاربردی، ترجمه فرهاد ماهر، تهران: انتشارات آستان قدس رضوی.
- اعزازی، شهلا. (۱۳۸۹). جامعه‌شناسی خانواده، تهران: انتشارات روشنگران و مطالعات زنان.
- ایمان، محمدتقی و علی مرادی (۱۳۸۷). "بررسی رابطه بین رضایت اجتماعی و هویت ملی با تعهد اجتماعی جوانان: مورد مطالعه شهر شیراز"، مجله علمی - پژوهشی جامعه‌شناسی کاربردی دانشگاه اصفهان، سال بیستم، شماره پیاپی ۳۳، شماره دوم، صص، ۱۷۴-۱۵۵.
- اینگلهارت، رونالد. (۱۳۷۳). تحول فرهنگی در جوامع پیشرفته صنعتی، مریم وتر، تهران. انتشارات کویر.
- باقری، معصومه؛ حسین زاده، علی حسین؛ حیدری، سمیرا؛ زالی زاده، مسعود (۱۳۹۴). بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر رضایت از زندگی (مورد مطالعه: شهر اهواز)، فصلنامه برنامه‌ریزی رفاه و توسعه اجتماعی، سال ششم، شماره ۲۳، صص ۱۷۹-۲۰۵.
- بنی‌فاطمه، حسین و طاهری‌تیمورلویی، طاهره (۱۳۸۸). تعیین عوامل اجتماعی - فرهنگی مرتبط با میزان رضایت از زندگی زناشویی در میان زنان متأهل شهر آذرشهر، مجله مطالعات جامعه‌شناسی، دوره دوم، شماره دوم، صص. ۲۹-۷.
- پالمر، مونتی، اشترن، لاری، گایل، چارلز. (۱۳۹۳). نگرش جدید به علم سیاست، ترجمه منوچهر شجاعی، انتشارات: وزارت امور خارجه.
- ربانی، رسول، بهشتی، سید صمد. (۱۳۹۰). بررسی تجربی رابطهٔ دینداری و رضایت از زندگی، مجلهٔ علوم اجتماعی دانشکدهٔ ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی مشهد، سال هشتم، شماره ۱.

- رفیعی بهابادی، مهدی، حاجیانی، مهدی. (۱۳۹۲). بررسی رضایت از زندگی و عوامل مؤثر بر آن، مجله جامعه‌شناسی مسائل اجتماعی ایران، سال دوم، شماره ۵.
- روزن باوم، (۱۳۶۷). خانواده به‌منزله ساختاری در مقابل جامعه. ترجمه: م، ص، مهدوی. چاپ اول، تهران: مرکز نشر دانشگاهی.
- ساروخانی، باقر. (۱۳۸۸). مقدمه‌ای بر جامعه‌شناسی خانواده، تهران: انتشارات سروش.
- سجودی، عادل؛ معصومی راد، رضا؛ آوردیده، سولماز؛ عبدی، فرزین (۱۳۹۴). بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر رضایت از زندگی (مطالعه موردی دانشجویان پیام نور شفت)، رویش روان‌شناسی، سال چهارم، شماره ۳ (پیاپی ۱۲)، صص ۱۹-۳۰.
- صفدری، سلمان. (۱۳۷۴). رضایت اجتماعی و عوامل مؤثر بر آن، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید بهشتی، گروه جامعه‌شناسی.
- فعلی، جواد؛ گرجی سامی، علی؛ سیاه‌چشم، مهری؛ احسانی فر، محمد. (۱۳۹۷). احساس امنیت اجتماعی و عوامل مرتبط با آن در بین زنان شاغل در شهرداری ساری، پژوهش‌های اطلاعاتی و جنایی، سال سیزدهم، شماره چهارم.
- قائمی، علی. (۱۳۷۳). حیات زن در اندیشه اسلامی، تهران: انتشارات امیری.
- کارلسون، جو اسپری، ل و لويس، (ج. ۱۳۷۸). خانواده‌درمانی تضمین درمان کارآمد، ترجمه: ش نوابی نژاد، انتشارات انجمن اولیاء و مربیان، چاپ دوم.
- مازلو، آبراهام. (۱۳۶۷). انگیزش و شخصیت، ترجمه احمد رضوانی، انتشارات آستان قدس رضوی.
- محسنی تبریزی، علیرضا و حیدری، مهلقا (۱۳۹۱) بررسی تأثیر امنیت اجتماعی بر میزان رضایت از زندگی در میان دانشجویان مطالعه موردی (دانشجویان دانشکده علوم اجتماعی و مدیریت دانشگاه آزاد تهران شمال)، برنامه‌ریزی رفاه و توسعه اجتماعی، دوره سوم، شماره دهم، صص ۱۰۳-۱۳۶.
- محسنی تبریزی، علیرضا؛ معیدفر، سعید، گلابی، فاطمه (۱۳۹۰). بررسی اعتماد اجتماعی با نگاهی نسلی به جامعه، مجله علمی - پژوهشی جامعه‌شناسی کاربردی دانشگاه اصفهان، دوره ۲۲، شماره اول، صص ۴۱-۷۰.
- نوروزی، فیض‌الله. و فولادی سپهر، سارا. (۱۳۸۸). بررسی احساس امنیت اجتماعی زنان ۱۵-۲۹ ساله شهر تهران و عوامل اجتماعی مؤثر بر آن، فصلنامه راهبرد، سال هیجدهم، شماره ۵۳، صص ۱۲۹-۱۵۹.
- نیازی، محسن؛ گنجی، محمد و نامور مقدم، فهیمه (۱۳۹۶). عوامل اجتماعی مؤثر بر رضایت از زندگی مورد مطالعه: شهروندان شهر کاشان در سال ۱۳۹۴، فصلنامه برنامه‌ریزی رفاه و توسعه اجتماعی، سال هشتم، شماره ۳۱، صص ۲۰۳-۲۲۹.
- هزارجریبی، جعفر (۱۳۹۰). بررسی احساس عدالت اجتماعی و عوامل مؤثر بر آن (مطالعه موردی شهر تهران)، فصلنامه جامعه‌شناسی کاربردی، دوره ۲۲، شماره ۳، صص ۴۱-۶۲.

هزارجریبی، جعفر و رضا صفری شالی. (۱۳۸۸). رضایت از زندگی و جایگاه احساس امنیت در آن، فصلنامه پژوهش انتظام اجتماعی، شماره ۳.

Banjare, P.; Dwivedi, R. & Pradhan, J. (2015). Factors associated with the life satisfaction amongst the rural elderly in Odisha, India, *Health and Quality of Life Outcomes*, Vol. 13, No. 201, <https://doi.org/10.1186/s12955-015-0398-y>.

Cook, Karen s.f (1995), *Sociological Perspective on Social Psychology*, Allyn and Bacon.U.S.A.sixth Edition.

Gärbling, T. and Gamble, A. (2017). Life satisfaction and Emotional Well-Being: Psychological, Economic and Social Factors, *Economic Psychology*, First Edition. <https://doi.org/10.1002/9781118926352.ch25>.

Palmore, E. and Luikart, C. (1972). Health and Social Factors Related to Life Satisfaction, *Journal of Health and Social Behavior*, Vol. 13, No. 1, pp. 68-80.

Seong, A. and Dong, Y. (2016). A Study on the Factors Influencing on Life Satisfaction of Industrially Injured Workers. *Journal of rehabilitation welfare engineering & assistive technology*, Vol. 10, No. 2, pp. 119-126.

Shaw, M, Costanzo, P, R (1985), "Theories of social psychology" USA, M.C. Grave hill, second edition.

Zwan,p. Hessels,J(2018). Self-employment and satisfaction with life, work, and leisure, *Journal of Economic Psychology*, Volume 64, February 2018, Pages73-88.

